

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33648
Nom	Didàctica de l'educació plàstica i visual de l'educació primària
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2021 - 2022

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1305 - Grau Mestre/a Educació Primària	Facultat de Magisteri	2	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1305 - Grau Mestre/a Educació Primària	9 - Didàctica de la educació plàstica y visual de la educació primària	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
SILVESTRE VAÑO, RICARD	95 - Didàctica de l'Educació Física, Artística i Música

RESUM

Didàctica de l'Educació Plàstica i Visual de l'Educació Primària és una assignatura teòrico-pràctica troncal, de caràcter obligatori, que s'imparteix en segon curs de la titulació de Grau en Educació Primària dins del Pla d'Estudis Universitaris de la Universitat de València.

Integrada en les matèries de l'Àrea de Plàstica, té com a objectius principals:

- Desenvolupar les capacitats expressives i creatives dels estudiants a través de l'estudi dels conceptes bàsics del llenguatge plàstic i de cultura visual contemporània.
- Desenvolupar aspectes didàctics, metodològics i pautes per a l'anàlisi del dibuix de l'infant a l'Educació Primària.

- Fomentar la sensibilitat i consciència cultural i social de l'Art en els futurs Mestres, així com el seu valor didàctic i educatiu, i la seua contribució de les experiències artístiques en la formació integral de l'Ésser Humà.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

La matèria precisa de certs coneixements bàsics sobre:

- El llenguatge plàstic i visual.
- Materials i tècniques d'expressió i comunicació a través d'imatges.

Requereix també interès i predisposició oberta cap a l'aprenentatge, dels processos experimentals de creació artística, apreciació dels valors educatius de l'art, i saber expressar-se oralment i per escrit de forma correcta en les llengües oficials de la Comunitat Autònoma.

COMPETÈNCIES (RD 1393/2007) // RESULTATS DE L'APRENENTATGE (RD 822/2021)

1305 - Grau Mestre/a Educació Primària

- Expressar-se oralment i per escrit de forma correcta i adequada en les llengües oficials de la comunitat autònoma.
- Utilitzar amb solvència les tecnologies de la informació i de la comunicació com a eines de treball habituals.
- Analitzar i incorporar de forma crítica les qüestions més rellevants de la societat actual que afecten l'educació familiar i escolar: impacte social i educatiu dels llenguatges audiovisuals i de les pantalles; canvis en les relacions de gènere i intergeneracionals, multiculturals i interculturals; discriminació i inclusió social i desenvolupament sostenible; i també promoure accions educatives orientades a la preparació d'una ciutadania activa i democràtica, compromesa amb la igualtat, especialment entre homes i dones.
- Promoure el treball cooperatiu i el treball i esforç individual.
- Assumir que l'exercici de la funció docent ha d'anar perfeccionant-se i adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials al llarg de la vida.
- Conèixer els processos d'interacció i comunicació a l'aula.
- Reconèixer la identitat de cada etapa i les seues característiques cognitives, psicomotores, comunicatives, socials i afectives.

- Dissenyar, planificar i avaluar l'activitat docent i l'aprenentatge a l'aula en contextos multiculturals i de coeducació.
- Saber treballar en equip amb altres professionals de dins i fora del centre en l'atenció a cada estudiant, així com en la planificació de les seqüències d'aprenentatge i en l'organització de les situacions de treball a l'aula i en l'espai de joc.
- Conèixer i aplicar metodologies i tècniques bàsiques d'investigació educativa i ser capaç de dissenyar projectes d'innovació identificant indicadors d'avaluació.
- Comprendre que l'observació sistemàtica és un instrument bàsic per a poder reflexionar sobre la pràctica i la realitat, així com contribuir a la innovació i a la millora en educació.
- Identificar i planificar la resolució de situacions educatives que afecten estudiants amb diferents capacitats i diferents ritmes d'aprenentatge, així com adquirir recursos per a afavorir la seua integració.
- Apreciar els valors estètics, significatius i comunicatius de les obres d'art.
- Adquirir els fonaments del llenguatge plàstic.
- Desenvolupar les capacitats perceptives i sensorials.
- Conèixer les tècniques d'expressió plàstica bi- i tridimensional.
- Utilitzar i integrar diferents tipus de materials artístics per executar les diverses propostes plàstiques.
- Saber planificar activitats plàstiques i relacionar-les amb els continguts teòrics.
- Ser capaç d'analitzar els dibuixos dels infants de 6 a 12 anys.
- Ser capaç de realitzar una reflexió, crítica i una exposició argumentada sobre els temes tractats a l'aula, tant de forma oral com escrita.
- Ser capaç de relacionar-se amb altres assignatures per realitzar en un futur un ensenyament/aprenentatge de forma globalitzada.
- Ser capaç de realitzar una educació plàstica implicada en l'entorn sociocultural de l'alumne (museus, conferències, exposicions, arquitectura pròxima, escultures viàries, etc.)

RESULTATS D'APRENENTATGE (RD 1393/2007) // SENSE CONTINGUT (RD 822/2021)

- Saber explicar els conceptes de l'Educació Artística en el context educatiu.
- Conèixer i aplicar les capacitats perceptives i sensorials com a font de coneixement.

Utilitzar el llenguatge plàstic amb finalitats expressives i/o comunicatives de manera autònoma, creativa i flexible.

- Utilitzar materials i tècniques artístiques i conèixer les seues qualitats plàstiques i expressives aplicades a les obres o produccions de la cultura visual.

- Saber proposar i programar activitats plàstiques amb finalitats didàctiques relacionades amb els continguts teòrics de l'assignatura. incloent aquells orientats als xiquets/es amb necessitats especials.
- Saber implicar-se en la realització de treballs plàstics i didàctics col·laborant en xicotets i grans grups, apreciand la participació i el treball cooperatiu.
- Ser capaç de comprendre i analitzar l'imaginari iconogràfic dels xiquets/es de 6 a 12 anys.
- Saber analitzar les propostes metodològiques plantejades en l'assignatura i ser capaç de contrastar opinions raonades i intercanviar punts de vista amb els companys de classe referents als temes tractats a l'aula.
- Analitzar diferents obres d'art, estudiar els aspectes didàctics que transmeten, conèixer la importància de la seua projecció social i ser capaç de gaudir de les visites a museus, exposicions.
- Saber integrar els coneixements d'altres disciplines, en relació amb l'educació artística, i assimilar els coneixements relatius a l'ensenyament-aprenentatge de manera interdisciplinària.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Introducció: Què és l'Educació Artística?

Valors educatius: aportacions de l'Educació Artística al currículum escolar i al desenvolupament humà.

2. Percepció, expressió i comunicació.

- Observació del mitjà natural i de l'obra d'art.
- Qualitats de la imatge: representació, simbolització i abstracció.
- Memòria visual: ensenyament amb imatges.

3. Llenguatge plàstic i alfabetització visual

- Conceptes bàsics: alfabetització visual i multimèdia.
- Elements de la imatge: punt, línia, forma, textura, color, espai i volum.
- La composició artística.

4. Processos experimentals: l'expressió bi i tridimensional.

- Materials i tècniques gràfico-plàstiques: dibuix, pintura, collage, modelatge, art d'acció, instal·lacions, intervencions, body-art, graffiti...

5. Anàlisi del desplegament del dibuix en els xiquets en l'etapa d'Educació Primària.

- Etapes de l'expressió gràfica: gargot, pre-esquemàtica, esquemàtica, realisme i naturalisme.
Aproximació a una comprensió artística del treball creatiu dels xiquets.

6. Aspectes metodològics: presència de l'Expressió Plàstica y Visual en el currículum d'Educació Primària.

- Anàlisi del currículum escolar d'Educació Primària.
- L'Expressió Plàstica en la programació d'aula.
- Recursos didàctics i activitats en l'Educació Plàstica.

7. Apreciació i anàlisi estàtica dels moviments artístics.

- Utilització de les obres i produccions de la cultura visual com a estratègia didàctica.
- Lectura crítica de les imatges
- Els entorns no formals i informals com a recurs i mitjà d'aprenentatge: museus, galeries, centres comercials, acadèmies, televisió, internet...

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	60,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	8,00	0
Elaboració de treballs en grup	20,00	0
Elaboració de treballs individuals	12,00	0
Estudi i treball autònom	19,00	0
Lectures de material complementari	5,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	5,00	0
Preparació de classes de teoria	5,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	10,00	0
Resolució de casos pràctics	4,00	0
Resolució de qüestionaris on-line	2,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

La metodologia proposada es desplega, principalment, en les classes presencials, de caràcter teòrico-pràctic. Exposicions orals, treballs pràctics, individuals i en grup, debats d'opinió, lectura i comentari de bibliografia, i anàlisi de propostes metodològiques per a la seua aplicació didàctica a l'aula d'Educació Primària. També es realitzaran altres activitats fora de l'aula, com visites a museus i exposicions d'art, algunes d'elles plantejades durant les Setmanes Complementàries de la Facultat de Magisteri.

AVALUACIÓ

En l'avaluació es tindrà en compte els coneixements adquirits, referents als temes estudiats i desenvolupats en les propostes metodològiques, respecte als continguts i als resultats de l'aprenentatge, així com la reflexió i assimilació dels conceptes presentats en els debats teòrics. Hi ha dues modalitats d'avaluació: A) avaluació contínua, o B) examen final.

Modalitat A. AVALUACIÓ CONTINUA

Per a aplicar l'avaluació contínua, els estudiants hauran d'assistir, com a mínim, un 80% del total de les classes presencials (màxim 6 faltes no justificades).

El sistema d'avaluació emprat serà l'AVALUACIÓ CONTÍNUA (que inclou la inicial, la formativa i la sumativa).

Avaluació inicial: la que es realitza a primers de curs per a conèixer els coneixements previs dels alumnes/as respecte a la matèria.

Avaluació formativa: la que es dut a terme durant tot el curs.

Avaluació sumativa: inclou en les anteriors i se'l balanç i conclusió de totes elles.

L'avaluació contínua requereix:

-L'assistència i participació en classe.

-El seguiment del procés dut a terme pels estudiants en la realització de les activitats, tant en l'aula com fora d'ella en els temps dedicats a l'ensenyament.

-L'actitud i predisposició per a l'aprenentatge.

-Avaluació del treball desenvolupat durant les Setmanes Complementàries mitjançant:

- Assistència a les activitats programades.
- Presentació per escrit d'un treball de reflexió relacionat amb els temes tractats.

Críteris de l'avaluació contínua:

No cal aprovar tots els treballs perquè poden promediar-se les qualificacions de tots ells.

Cada professor podrà establir uns percentatges dins dels rangs següents.

-80% -100% de la qualificació es correspon a l'avaluació del treball col·laboratiu i el treball individual. El pes del treball col·laboratiu i individual serà de 50% \pm 20% per a cadascuna de les dues modalitats, a convenir per cada professor. Cada projecte, activitat o unitat podrà ponderar en funció de la seua complexitat, durada ...

-0% -5% Negociació amb els alumnes per a considerar altres tipus d'avaluació: co-avaluació, avaluacions recíproques, rúbriques consensuades, autoavaluació, aspectes actitudinals

-0-20% . Assistència classe.

S'accepta la justificació de falta d'assistència puntual si es documenta mitjançant justificant signat per l'organisme competent.

OBSERVACIONS:

Tots aquests aspectes es contemplaran tant en l'avaluació individual com en la de grup.

Modalitat B. EXAMEN FINAL

Els estudiants que no s'ajusten a la dinàmica establida per a l'avaluació contínua podran presentar-se a una prova final de tota la matèria mitjançant la modalitat B.

L'examen serà teòric-pràctic en la mateixa proporció que tenen la part teòrica i pràctica a l'assignatura.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- ARNHEIM, R. (1993). Consideraciones sobre la educación artística:Barcelona. Paidós.
- EISNER, E.W. (1995): Educar la visión artística. Barcelona:Paidós.
- GARDNER, H. (1994). Educación Artística y desarrollo humano. Barcelona:Paidós.
- LOWENFELD, V. y BRITAIN, L. N. (1985). Desarrollo de la capacidad creadora.Buenos Aires. Kapelusz.
- MARÍN, R.(coord.)(2003). Didáctica de la Educación Artística. Madrid:Pearson.
- SCHILLER, F. (2019). Cartas sobre la educación estética de la humanidad. Barcelona:Acontilado.
- TISHMAN, S. (2017). Slow Looking: The Art and Practice of Learning Through Observation. New York: Routledge.

Complementàries

- BANG, M.(2016). Picture This: How Pictures Work. San Francisco: Chronicle Books.
- DAUD, C. (2003). Percepción visual, aprendizaje imaginativo. Propuestas didácticas de Educación Artística. Valencia: Intertécnica.
- HUERTA, R. (2019). Arte para Primaria. Barcelona: UOC.
- KELLOGG, R. (1979). Análisis de la Expresión Plástica en Preescolar. Madrid:Cincel.
- MORA, FRANCISCO. (2013). Neuroeducación. Madrid:Alianza Editorial.
- NODELMAN, P. (2006). Words about pictures: The narrative art of children's picture books. University of Georgia Press.
- STERN, A. (2008). Del dibujo infantil a la semiología de la expresión. Valencia:Carena.
- VV.AA. (2001). La Educación visual y plástica hoy. Educar la mirada, la mano y el pensamiento. Barcelona:Graó.
- VV.AA (2012). Buenos días Creatividad. Santander: Fundación Botín.
- VV.AA (2014). Artes y Emociones que potencian la Creatividad. Santander: Fundación Botín.
- VAN DER LINDEN, S. (2006).Lire l'album. Paris: L'Atelier du poisson soluble.
- VIGOTSKY, L.S. (1982): La imaginación y el arte en la infancia. Madrid:Akal.
- WONG, W. (1982). Fundamentos del diseño bi y tridimensional. Barcelona: Gustavo Gili
- YENAWINE, P. (2013).Visual Thinking Strategies: Using Art to Deepen Learning Across School Disciplines. Massachussetts: Harvard Education PR

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. Continguts

- S'adapten els continguts de l'assignatura a les necessitats especials de treball de l'alumne via online amb una dinàmica de treball de caire autonòma, autodirigida, dinàmica i col·laborativa per part de l'alumnat i el professor, que actuara com a guia de l'aprenentatge.
- Es plantegen 2 BLOCS DE TREBALL, vehiculats per un concepte de desenvolupament progressiu, en base a un instrument general concretat en el format de **LLIBRE D'ART** (teòrico-pràctic) que l'alumne anirà construint, de manera flexible, al llarg del curs.
- Es seleccionen els conceptes indispensables per a adquirir les competències, ubicant-los en aquests **2 BLOCS DE TREBALL**, per tal que l'alumne pugui assolir-los estructuradament al llarg del curs.
- El bloc teòric es desenvoluparà, essencialment, en no-presencialitat. El bloc pràctic (de taller) s'impartirà, preferentment, de manera presencial en les aules de la Facultat, plantejant també -segons la necessària materialitat plàstica de l'activitat- sessions de taller online a través d'una operativitat digitalitzada.

BLOC I. TEORIA

L'educació artística i l'alfabetització visual al SXXI

- Educació artística i cultura visual: desenvolupament de les competències crítiques, estètiques i creatives
- Lectura i interpretació d'imatges: elements i principis de la gramàtica visual
- Desenvolupament gràfic en Educació Primària. Aproximació teòrico-pràctica als dibuixos dels infants
- La didàctica de l'Educació Plàstica al currículum

BLOC II. TALLER

Tècniques i procediments d'expressió artística en Educació Primària

- El llibre d'Art. Definició i tipologies
- Conceptes generals
- Pràctiques d'aula: recursos i metodologies

2. Volum de treball i planificació temporal de la docència

- Adaptació d'activitats prioritzant aquelles mes dinàmiques i autònomes, mantenint el volum de treball que marca la guia docent original.
- Es manté l'horari lectiu oficial i es treballarà segons la proposta del 50% altern, guiant el seguiment de les activitats programades amb sincronia, realitzant-les els estudiants de forma autònoma i responsable (a l'aula i a casa).
 - Les tutories es realitzaran presencialment o via online, podent superar el 50% (si cal segons l'escenari), prèvia aprovació formal en l'horari determinat.

3. Metodologia docent

Per a substituir la docència presencial a les classes i el format de LLIÇÒ MAGISTRAL i adaptar-la a un context semi-presencial, la docència de l'assignatura 33648 s'adaptarà al treball telemàtic mitjançant diferents recursos, prioritzant:

- Pujada de materials (presentacions del professor, exercicis i preguntes, apunts personals...)
- Proposta d'activitats i tasques a l'Aula virtual (individuals/grupals)
- Videoconferència síncrona/asíncrona BBC
- Desenvolupament de projectes teòrico-pràctics
- Tutories per videoconferència
- Fòrum en Aula Virtual
- Recomanació de llibres i articles en format digital de lliure accés a la web
- Accés a material artístic en línia: museus virtuals i enllaços a links/vídeos
- Gravació de vídeos amb exemples pràctics
- Transparències amb locució
- Problemes/exercicis resolts

Cada professor usarà els recursos idonis segons les necessitats dels continguts del curs que estiga impartint, i realitzarà un seguiment híbrid amb els alumnes.

- Estructuralment, el marc de treball es concretarà en un **LLIBRE D'ART** (teòric-pràctic) que l'alumne anirà construït al llarg del curs, on estiguen considerades activitats que siga possible realitzar de manera individual i grupal.

4. Avaluació

S'aplicaran els criteris i percentatges generals indicats en la guia, això en base a una avaluació continua, per projectes:

El percentatge de la nota equivalent a l'assistència presencial es valorarà dins del context de treball en línia com un ítem de "presencialitat de l'alumnat" a l'assignatura, atenent a les variables de qualitat de comunicació telemàtica i seguiment alumne-professor, valorant-se, especialment, les competències d'autogestió i responsabilitat a l'hora d'acomplir les tasques, resoldre els problemes i realitzar els projectes amb qualitat acadèmica (individual/grup)

Es podran sol·licitar als alumnes:

- Proves d'avaluació per treballs acadèmics
- Proves d'avaluació per projectes
- Proves objectives (tipus test) i qüestionaris en aula virtual
- Prova escrita oberta (examen tradicional) però distribuïda en aula virtual

Respecte a la prova final per a aquells alumnes que no superen la docència regular (prioritzant la presencialitat en la primera i segona convocatòria d'exàmen de la matèria segons l'evolució de l'escenari) es realitzarà:

- una prova teòrica individual sobre els principals continguts de l'assignatura ubicats als 2 blocs de treball. Només si excepcionalment fora necessari degut a l'evolució de la pandèmia, es podrà demanar a l'alumne un examen-exposició oral per videoconferència d'alguna part dels continguts de l'assignatura.

El lliurament del **LLIBRE D'ART** es realitzarà a través de la plataforma de l'Aula Virtual i constarà d'un únic PDF amb els dos **BLOCS** de continguts realitzats per l'alumnat en semi-presencialitat o bé un model telemàtic (segons evolucione l'escenari).

Ambdues parts tindran una autoavaluació final –producte de la mitjana dels 2 blocs- que englobe els

coneixements i competències adquirits al llarg del curs.

Aquest serà el principal instrument d'avaluació de l'alumne, conjuntament amb la nota de l'avaluació continua en base a 3 variables-síntesi de les principals competències, en línia amb les necessitats de l'Espai Europeu d'Educació Superior:

lideratge (d'autogestió i responsabilitat) / empenedurisme (creativitat i innovació) i treball col·laboratiu.

